

КАРТИНА НА БИБЛИОГРАФСКАТА СФЕРА НА ПЛАНЕТАТА

Ст.н.с. г-р Диана Ралева

Рецензираната книга (Срв.: Нова публикация на Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии) е Ч. II на широкомащабен труд. Ч. I е публикувана в Русия (Санкт-Петербург) през 1995 г. и се съхранява в българските библиотеки (Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и др.); получила е висока академична оценка (специално научна: по хуманитарни науки, по библиографознание и литература).

И двете части (Ч. I–II) *„Введение в гуманитарную библиографию“* (Санкт-Петербург; София, 1995–2005) са фундирани от тридесетгодишен изследователски опит (1975–2005) на автора – библиограф-когнитолог, синтезиран в защитена дисертация за получаване на научна степен „доктор на педагогическите науки“ по теория на научната информация (библиографска когнитология):

Куманова, А. В. Форма библиографической информации в системе гуманитарного знания: Теоретико-методологические проблемы: Дис. ... докт. педаг. наук / Санкт-Петерб. гос. акад. культуры [В 2-х т.: Т. 1-2]. – Посв.: Памяти Болг. библиогр. ин-та им. Элина Пелина (1941–1963 г.), воплотившего собою по началом... Т. Борова истинный дух библиогр. культуры... – На правах рукописи. – Защищ.: 13.02.1996 г.

Т. 1. – 398 с. – 16 л. изд. коли.

Т. 2. – 799 с: [76] схем, [29] табл., [3] граф. формул. – 45 л. изд. коли.

Библиогр. информ.: Разд.: Доктори на науките. // Българистика и българисти (София). – 1997. – № 1. – С. 49.

Отз.: 1. Беспалова Э. К. Тема, принадлежащая истории. // Библиогр. (М.) – 1999. – № 4. – С. 152; 2.

Беспалова Э. К. Библиография в России на рубеже XXI века ([19]80–[19]90-е годы): Ч. I: Историко-библиографические исследования: Учеб. пособ. по курсу „Библиографовед. Общ. курс“. Разд. II: „История рус. библиогр.“ / Моск. гос. ун-т культ. и искусств. – М., 2003. – С., 6, 27–8; 129.

Срв.: **Куманова, А. В.** Форма библиографической информации в системе гуманитарного знания: Теоретико-методологические проблемы: Автореф. дис... докт. педаг. наук. / Санкт-Петерб. гос. акад. культуры. – СПб., 1996. – 1996. – 37 с. – 2,3 л. изд. коли. – Тир.: 150 экз.

Самата Ч. I на изследването *„Введение в гуманитарную библиографию: Философско-научоведческая картина гуманитарного знания“* е предшествана от монография със същото название (Санкт-Петербург, 1994) и представлява културологичен и феноменологичен ескиз на проблема за човека в историята на философската и научна мисъл, в съвременния документален поток, възникнал в хода на световния историко-културен процес.

Идеята да се обединят и разграничат в универсално и многомерно диалектическо цяло – картина на хуманитарното знание – е постмодерна особеност на семиосферизма. Развиван като планетарно цяло, отбелязваният процес има три световни научни центъра, обозначаващи школи на модерния интердисциплинарен структурализъм във философския синтез на Ю. М. Лотман (Тартуски университет, Естония; Тартуско-московска школа, Русия), Томас А. Сибийк (Университета в Блумингтън, Индиана, САЩ), У. Еко (Университет в Болоня, Италия).

Семиосферичната цялост на хуманитарното знание (пренебрегвано и принципно отсъстващо от класификационните представи в Централно – и Източноевропейския свят до края на 80-те години на миналия век) в Ч. I на разглеждания труд е интерпретирана като контур на съдържателната структура на хуманитарната библиография (библиографията като хуманитарно знание). Това е обосновано в съответствие с грандиозната философска идея за света като диалектично единство от много равнища (1. факти; 2. първични документи; 3. вторични документи: библиографска информация; 4. метасистеми; 5. философски картини на връзки между нещата).

Акцентът тук е поставен на философската антропология, на антропологичните направления в психологията и социологията, в същинските антропологични изследвания, структурализма и семиотиката от края на XIX – началото на XXI век и интердисциплинарното научно движение на най-новото време: след 1980–1990 г. На основата на синтез на характера, състава и мястото на хуманитарното знание в съвременната система на знанията е даден анализ на дисциплинарното поле във философско-научното движение на XX в. и съществуващите концепции в областта. Синтезирани са понятия :

– *хуманитарно знание* – всяко знание за човека и/или за отделни негови страни (духовната, физическата и т. н.) и неговата природа и живот, или всяко друго знание, което може да бъде използвано в процеса на неговата (на човека) дейност (цялото човешко знание, в широк смисъл, е хуманитарно) (Ч. I: 97–98);

– *хуманитарно-научен подход* – всеки начин на разкриване природата на човека и неговия живот с присъщите им прояви (хуманитарният подход е насочен от човек към човек и външния свят за разлика от естествено-научния, например, насочен от външния свят към този свят и човека като част от него), (Ч. I: 99–100). Синтезът достигнат на базата на разбиране, че в сферата на познание на човека, на неговия свят, живот и ценности влизат на равни начала не само научни дисциплини, но и философията, изкуството, литературата, религията, обикновения живот: у н и в е р с а л и з ъ м.

– *хуманитарна библиография* – библиографията по хуманитарно знание е всяка вторично-документална информация за човека и/или за отделни негови страни (духовна, физическа и т. н. ...) (Ч. I: 100–104).

Ч. II на труда „Введение в гуманитарную библиографию: Библиографоведческая картина гуманитарной

библиографии“ се съсредоточава върху хуманитарно-научния феномен на хуманитарната библиография, разграничаван:

– *по предмет* (съдържателно) – планетарна картина на библиографската информация с международен обхват и значение по хуманитарно знание (съдържателен контур на библиографската информация) (Ч. II: LV);

– *по подход* (ретикулярно-мрежесто) – ризоматична (от многообразни връзки) семиосферична структура на обединение-разграничение на международната по обхват и значение библиографска информация в единния поток на ноосферичната (на разума) вечност (минало – настояще – бъдеще) (Ч. II: XVI, LV).

Ретикулата на хуманитарната библиография възниква на базата на сцелението на петте нива на ментални връзки на единното информационно пространство (*вж по-нагоре*) и структурите на библиографската информация (1. документална; 2. читателска; 3. дейностна; 4. същностно-видова; 5. функционална; 6. съдържателна; 7. организационна).

По такъв начин на базата на съотношение на проблемите на хуманитарното знание и спецификата на библиографската информация за него (а тя е универсална по съдържание!) е синтезирана библиографоведска картина на планетарно ниво на библиографската сфера (хуманитарна библиография), представляваща виждане за света на вторично-документалната информация през призмата на връзки между нещата, възникващи в резултат на полифоничната концептуална синтагма на теория на библиографията, намираща се на субективен стадий на формиране, в съответствие с мощните семиосферични процеси на структурализма, семиотиката, философското наукознание, интердисциплинарността, проникващи в изграждащата се съвременна ментална трансформираща се инфосфера (Ч. II: XV–XVI).

Сравнението на проблемите систематизация и класификация на знанието и неговото отражение в библиографската информация е показано в качеството на интелектуален модел на света (Ч. I: 1–25), във връзка с което е разгледана формализацията на знанието, фиксирано в първично- и вторично-документалната информация (Ч. II: 25–32). Изведени са постулати за анализа на архетипа на информацията в контекста на идеята за структурираното единно информационно пространство като многомерно, от много равнища (Ч. II: 32–37).

Разкрити са проблемът и понятието „форма на библиографската информация“ – квинтесенция на рети-

кулярната (хуманитарната) библиография (Ч. II: XV, LV, LXVIII, 38–138).

Изведени са равнищата на единното информационно пространство (Ч. II: 90–102). Показана е корелацията на формата на библиографската информация по хоризонтал (сцепление от структурите ѝ: 1–7) (Ч. II: 54–90) и вертикал (равнища на информационното пространство: (I–V), (Ч. II: 90–119) с информационните реалии от други порядъци. Разработен е ретикулярен механизъм за построяване на връзки между информационните реалии (Ч. II: 103–119). Описаната – ризоматична – структура е безгранична и нейните информационни лабиринти са кодове за системно организиране и ефективно съставяне, съхранение, търсене, разпространение на библиографската информация, интелигибилно описващи нейното семиосферично цяло във вид на планетарна картина (Ч. II: 120–138).

Посветен на ретикулярната феноменология на хуманитарната библиография (ризоматика на международната универсална библиография) разглежданият труд е ризоматичен и като построение.

Представеният тук обобщено основен текст на труда (Ч. II: 1–138) е същинската му феноменологична теоретична част. Встъплението към него (Ч. II: I–LXXIX) е онтологичната му съставляваща, описваща пътя към ризомата на библиографията; заключението към изследването като цяло (Ч. I–II Ч. II: 139–154) е резюме на гносеологичната му проекция.

Описаното епистемологично знание за библиографската сфера като планетарна цялост е документирано подробно от *цитираните* пълно 2009 източника на 20 езика на международни универсални библиографски указатели, структуриращи съвременния електронен поток на информация, ретроспективни библиографски пътеводители, историографски трудове на видни библиографи, класификационни трудове в библиографската област; трудове по философско наукознание, посветени на феноменологията на информационното моделиране; основните източници са систематизирани в **Списък (Ч. II: I–LXVII)**; допълнителните – се съдържат в подробните **Бележки (Ч. II: 155–417)**.

Такава панорама на библиографската сфера е породена от съзнанието за нуждите на съвременния учебно-педагогически процес – да дава цялостна подробна и филигранна компактна картина на вторично-документалния свят в кондиция с инфосферата (Ч. II:

LXXIV). Графичният материал (Ч. II. XLI–XLV, 79–85, 96, 105–108, LXX–LXXVIII) е свидетелство за това.

Наред с описания основен учебно-педагогически адрес, трудът има и други адреси: теоретици-изследователи (Ч. I–138), а също – практики на информационното моделиране, на справочно – библиографската работа (Ч. II: (Ч. II: II – LXVII), на история на универсалната библиография (Ч. II: 341–397), на концептуалните платформи и структурирането на ретроспективните универсални библиографски указатели от втора степен с международен обхват (Ч. II: 397–402; 402–406); на таблицата-свод на класификационните представи за библиографската сфера в евро-американския културен ареал на планетата (Ч. II: LXXXIII–CLXXIV), на терминосистемата „Препоръчителна библиография“ (Ч. II: CLXXV–CCVIII); на формата на библиографските характеристикки на фрагмент на българската хуманитарна библиография Ч. II: CCIX–CCXLII; на емпиричния материал за изследване на формата на библиографската информация – българския бюлетин „Нови книги“ (Ч. II: CCLXIII–CCLXXIX) – основно съдържание на труда, самият той (трудът) става ризоматичен пътеводител по библиографската сфера в ретикулата на културата, ...

Нека да споменем, че единственият и последен универсален библиографски пътеводител от български библиограф е трудът : **Боров, Т.** Пътя към книгите : Увод в библиогр. – С. : Бълг. библиогр. ин-т „Елин Пелин“, 1942. – VIII, 156 с., третиран в разглежданата книга, в която – изключително любопитно е да отбележим – именно Т. Боров е посочен като ярък мислител за формирането на ризоматичното съвременно планетарно мислене, повлияло на автора (Ч. II: XVII–XX, XXI, XXVI, LI, LXV, CCXCII).

Ризоматичната конгнитология на инфосферата (хуманитарна библиография) е фундирана от идеята, че картините от връзки между нещата, присъщи на интенционалното (явно и неявно) знание, характерно за представите на видни учени, могат да бъдат въведени в широкомащабно информационно моделиране. Стази цел в разглежданата книга са представени ризоми от интелигибилни кадастри на менталността на семиолога Ю. М. Лотман (Ч. II: LXXIII–LXXII), на хирурга-онколог със широк профил Н. К. Яръмов (Ч. II: 193–247) и ризоми-картини на информатика-космист на библиографската сфера А. В. Соколов (Ч. II: 252–263) и книговеда-теоретик и историограф на информационното пространство И. Е. Баренбаум (Ч. II: 167–193), станали

реално наблюдаеми по пътя на конгнитологичното интервюиране – инструмента на извеждането им.

За конгнитологичния път, извървян от автора, свидетелства раздела, посветен на творчеството му (**Ч. II: CCLXXX–CCCIX**), а ризоматизма на труда като цяло (**Ч. I–II**) е наблюдаем през призмата на изградената информационна ризома към него (**Ч. II: CCCX–DCVIII**) – система от показалци: систематичен, предметен, исторически, географски, именен, символ, хуманитарен.

Посветен на хуманитарната библиография, трудът „Введение в хуманитарна библиография“ е прецедент за съвременен ризоматично мислене. На страниците му сингнификативно – като ноосферичен хуманитарен код – са използвани в качеството на крилати мисли менталните картини на връзки между нещата, характерни за свещените книги на човечеството (*Библия, Упанишади,*

Коран), произведенията на 113 класически автори и 67 преводача (**Ч. II: LXXII–LXXIII, I–II, XV, DXCVIII–DCVIII**).

Ризоматичната картина на библиографската сфера (хуманитарната библиография) на планетата (**Ч. I–II**) чрез информационните реалии и терминосистемата на инфосферата (**Ч. II: XI–XVIII**) е третирана като трансмисия на менталността на семиосферата, кодирането-декодирането на която има феноменология, еднозначна на боравенето със символите на човечеството (**Ч. II: LXXII–LXXIII, DXCVIII–DCVIII**).

Чрез хуманитарна библиография наблюдаването на библиографския свод на семиосферата, неговото създаване, както и пребиваването в него чрез феноменологията на информационно-комуникативните актове, е и научна, и философска задача: изкуство на постмодерното мислене.

Корица на брой 1
на сп. „Издател“, излязъл
през октомври 1994 г.
Основател
Лъчезар Г. Георгиев

Стопански факултет
Катедра „Библиотекознание, масови комуникации,
чужди езици“
Университетско издателство
„Св. св. Кирил и Методий“ – В. Търново

Редактор на броя
доц. д-р Лъчезар Георгиев

Формат 56x84/8. Печатни коли 5,25

ISSN 1310 – 4624

На корицата: Поглед към Митрополитската библиотека и катедралата на Св. Митрополия – В. Търново

Годишен абонамент или заявка за сп. „Издател“ може да направите на адреса на редакцията:

5000 Велико Търново, ул. „Теодосий Търновски“ № 2,
ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Стопански факултет
Катедра „Библиотекознание и масови комуникации“
за доц. д-р Лъчезар Георгиев Георгиев,
или на тел.: 062/ 618 295 или 63 11 76 (Университетско издателство „Св. св. „Кирил и Методий“)

DEAR READER,

You can subscribe to the „Publisher“ magazine for the year 2005 by sending the subscription fee by mail-order to the following address:

**5000 Veliko Turnovo, 2 Theodosi Turnovsky Str.
„Cyril and Methodius“ University
Prof. Dr. Luchezar Georgiev Georgiev**

Please, write „Subscription fee for the „Publisher“ magazine“ on the mail-order as well as your address and Telephone number for delivery and contact. Tel. 062/618 295 или 63 11 76 (Veliko Turnovo University Pres) Thank!

ПЕЧАТНИЦА „СИРА“ – Велико Търново